

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра психологічного консультування та психотерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор В.В. Александров

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи психотерапії та психокорекції

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 8.030102 – Психологія

(шифр і назва напряму підготовки)

для спеціальності 030102 Психологія

(шифр і назва спеціальності (тей))

спеціалізації _____

(назва спеціалізації)

факультету психології

(назва факультету)

**Кредитно-модульна система
організації навчального процесу**

Харків – 2012

Робоча програма навчальної дисципліни Методи психотерапії та психокорекції.
для студентів за напрямом підготовки 8.030102 – Психологія
спеціальністю 030102 Психологія, „____” _____, 2012.- 24 с.

Розробники:

доктор психол. наук, проф., зав. кафедри психологічного консультування і психотерапії Кочарян О.С., к.психол. н, доцент кафедри психологічного консультування і психотерапії Терещенко Н.М., ст. викладач кафедри психологічного консультування і психотерапії Кочарян І.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психологічного консультування і психотерапії

Протокол № 15 від “12” червня 2012 р.

Завідувач кафедрою психологічного консультування і психотерапії,

д.психол.н., проф. _____ (Кочарян О.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“12” червня 2012 р.

Схвалено методичною комісією факультету психології

Протокол № 5 від “14” червня 2012 р.

“14” червня 2012 р. Голова _____ (Маєвська Н.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань _____ (шифр і назва) Напрямок підготовки <u>психологія</u> (шифр і назва)	За вибором	
Модулів 3	Спеціальність (професійне спрямування): 8.030102 – Психологія	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		5-й	5-й
Загальна кількість годин - 108		Семестр	
		9-й	10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	36 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	90 год.
		ІНДЗ: год.	
		Вид контролю:	
		екзамен	залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3

для заочної форми навчання - 1/5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: засвоїти теоретичні знання та методи індивідуальної, групової, сімейної психотерапії та психокорекції.

Завдання курсу:

сформувати психотерапевтичну культуру та практичні навички в галузі психологічних моделей психотерапевтичної допомоги, ознайомити студентів з теоріями та методами групової та сімейної психотерапії в лекційному матеріалі, навчити проводити діагностику емоційних, сімейних проблем, провести групову форму роботи по методам психотерапії.

В результаті вивчення курсу **студенти повинні знати:**

- зміст, принципи, технологію психотерапії та психокорекції;
- теоретичні засади методів психотерапії та психокорекції;
- механізми психологічного впливу в психокорекційній роботі;
- методи та техніки індивідуальної, групової та сімейної психотерапії.

В результаті вивчення курсу **студенти повинні вміти:**

- працювати з літературними джерелами;
- застосовувати різні методи та техніки індивідуального, групового та сімейного психологічного консультування та психотерапії;
- проводити психотерапевтичну діагностику.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Характеристика методів психотерапії та психокорекції.

Тема 1. Психотерапія як метод самопізнання, лікування та особистісного розвитку.

Цілі та завдання психологічного консультування та психотерапії. Моделі психологічного здоров'я, консультативної допомоги та психотерапії. Принципи психологічного консультування та психотерапії. Результативність консультативної та психотерапевтичної роботи. Стадії психотерапії. Класифікація методів психотерапії та психокорекції.

Тема 2. Базові техніки психотерапії.

Простір психотерапевтичного контакту. Техніки налагодження контакту. Техніки прояснення інформації. Рефлексивне слухання. Техніки відображення почуттів. Фокусування. Емпатійна відповідь. Активізація несвідомих процесів. Робота з образами та символами. Зворотний зв'язок. Інтерпретація та її види. Конфронтація та способи її застосування. Робота з опором та переносом. Техніки трансформації. Усвідомлення та інсайт. Техніки роботи із сновидіннями. Мова

тілесного симптому. Актуалізація внутрішніх ресурсів клієнта. Застосування гіпнозу у психотерапії.

Тема 3. Психотерапія емоційних розладів, кризових станів та гострого горя.

Класифікація емоційних розладів. Симптоми та причини депресивних станів. Класифікація тривоги та напруги. Патологічні форми страхів. Методи подолання депресії, страху, напруги та тривоги. Поняття психічної травми та методи її подолання. Поняття психологічних конфліктів, кризових станів та методи їх подолання. Симптоми гострого горя. Нормальні та патологічні реакції горя. Відстроковані реакції горя. Критичні періоди переживання гострого горя. Продуктивні переживання втрат та смерті близьких людей. Психологічна допомога при втратах та переживанні горя.

Модуль № 2. Методи групової психотерапії та психокорекції.

Тема 4. Теоретичні основи групової психотерапії та психокорекції.

Поняття групової психотерапії. Історія розвитку групової психотерапії. Сучасні теорії групової психотерапії. Ефект групової взаємодії. Теоретичні моделі групового консультування та психотерапії. Вимоги до комплектації групи. Організація групового консультування та психотерапії. Класифікація груп. Етичні принципи роботи з групою. Терапевтичні фактори групової роботи.

Тема 5. Основи групової динаміки.

Поняття групової динаміки та її закони. Основні елементи групової динаміки. Цілі групи. Групові норми. Структура групи та лідерство. Поведінка людей в групі та ролі. Згуртованість групи. Етапи розвитку групи.

Тема 6. Методи групової психотерапії: історія і розвиток, основні поняття та процедури.

Груповий психоаналіз. Гештальт-групи. Психодрама. Клієнтцентрований підхід у груповій психотерапії. Трансактний аналіз. Рольові ігри. Групи зустрічі. Тренінгові групи. Групи розвитку сензитивності. Групи самопідтримки.

Модуль № 3. Методи сімейної психотерапії.

Тема 7. Психологія сімейних проблем.

Поняття, структура, функції та етапи розвитку сім'ї. Діагностика сімейних проблем. Поняття та типи сімейних криз. Теорії вибору шлюбного партнера. Типологія сімей. Порушення життєвих циклів сім'ї. Сімейні міфи, сценарії, ігри та їх роль. Ознаки проблемних сімей.

Тема 8. Принципи сімейної психотерапії.

Поняття сімейної психотерапії. Історія розвитку сімейної психотерапії. Класифікація основних методів сімейної психотерапії. Основні техніки сімейної психотерапії. Етапи сімейної психотерапії. Принципи сімейної психотерапії. Методи діагностики сімейних проблем. Сімейна генограма.

Тема 9. Основні методи сімейної психотерапії.

Стратегічна модель сімейної психотерапії. Системна сімейна психотерапія. Структурна модель сімейної психотерапії. Комунікаційна модель сімейної психотерапії В. Сатіра. Символічний підхід в сімейній психотерапії. Парадоксальні

методи. Трансгенераційна сімейна психотерапія. Сімейні розстановки Б. Хеллінгера.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	Ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Характеристика методів психотерапії та психокорекції												
Тема 1. Психотерапія як метод самопізнання, лікування та особистісного розвитку.		4	2			6	1	1				10
Тема 2. Базові техніки психотерапії.		4	2			6	4	2	2			10
Тема 3. Психотерапія емоційних розладів, кризових станів та гострого горя.		4	2			6	1	1				10
Разом за модулем 1		12	6			18	6	4	2			30
Модуль 2. Методи групової психотерапії та психокорекції												
Тема 4. Теоретичні основи групової психотерапії та психокорекції.		4	2			6	1	1				10
Тема 5. Основи групової динаміки.		4	2			6	1	1				10
Тема 6. Методи групової психотерапії: історія і розвиток, основні поняття та процедури.		4	2			6	4	2	2			10
Разом за модулем 2		12	6			18	6	4	2			30
Модуль 3. Методи сімейної психотерапії												
Тема 7. Психологія сімейних проблем.		4	2			6	1	1				10
Тема 8. Принципи сімейної психотерапії.		4	2			6	1	1				10
Тема 9. Основні методи сімейної психотерапії.		4	2			6	4	2	2			10
Разом за модулем 3		12	6			18	6	4	2			30
Усього годин	108	36	18			54	108	12	6			90

5. Теми практичних занять

5.1. Календарний план практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
1	модуль №1 Тема 1. Психотерапія як метод самопізнання, лікування та особистісного розвитку. 1.Сутність психологічного консультування, психотерапії та психокорекції. 2.Мета та завдання психологічного консультування та психотерапії. 3.Моделі консультативної допомоги. 4.Основні методи психотерапії. Тема 2. Базові техніки психотерапії. 1.Техніки налагодження контакту. 2. Техніки прояснення інформації. Рефлексивне слухання. 3. Техніки відображення почуттів. Фокусування. Емпатійна відповідь 4. Активізація несвідомих процесів. Робота з образами та символами. Конфронтація та способи її застосування. 5.Техніки трансформації. Усвідомлення та інсайт. Тема 3. Психотерапія емоційних розладів, кризових станів та гострого горя. 1. Емоційні розлади. Методи подолання депресії, страху, напруги та тривоги. 2. Методи подолання внутрішніх конфліктів, кризових станів та психічних травм. 2. Симптоми гострого горя. Нормальні та патологічні реакції горя. Відстрочені реакції горя. Критичні періоди переживання гострого горя. Продуктивні переживання втрат та смерті близьких людей. Психологічна допомога при втратах та переживанні горя. модуль № 2	2 2 2	2

	Тема 4. Теоретичні основи групового консультування. 1. Психологія групи. Ефект групової взаємодії. 2. Теоретичні моделі групового консультування та психотерапії. 3. Організація групового консультування та психотерапії. Класифікація груп. 4. Терапевтичні фактори групової роботи. Тема 5. Основи групової динаміки. 1. Поняття групової динаміки та її закони. Основні елементи групової динаміки. 2. Цілі групи. Групові норми. 3. Структура групи та лідерство. Згуртованість групи. 4. Етапи розвитку групи. Тема 6. Методи групової психотерапії: історія і розвиток, основні поняття та процедури. 1. Груповий психоаналіз. 2. Гештальт-група. 3. Групецентований підхід у психологічному консультуванні та психотерапії. 4. Трансактний аналіз. 5. Рольові ігри. Групи-зустрічі, тренінгові групи. <i>модуль № 3</i> Тема 7. Психологія сімейних проблем. 1. Поняття, структура, функції та етапи розвитку сім'ї. 2. Діагностика сімейних проблем. Поняття та типи сімейних криз. 3. Теорії вибору шлюбного партнера. Типологія сімей. 4. Порушення життєвих циклів сім'ї. Ознаки проблемних сімей. Тема 8. Принципи сімейної психотерапії. 1. Поняття сімейної психотерапії. Історія розвитку сімейної психотерапії. 2. Класифікація основних методів сімейної психотерапії.	2 2 2 2 2	2
--	--	--	----------

	3. Основні техніки сімейної психотерапії. 4. Етапи сімейної психотерапії. Принципи сімейної психотерапії. Сімейна генограма. Тема 9. Основні методи сімейної психотерапії. 1. Стратегічна модель сімейної психотерапії. 2. Системна сімейна психотерапія. 3. Структурна модель сімейної психотерапії. 4. Комунікаційна модель сімейної психотерапії В. Сатір. 5. Символічний підхід в сімейній психотерапії. Парадоксальні методи.		2
--	---	--	---

5.2.Зміст практичних занять

модуль №1

Тема 1. Психотерапія як метод самопізнання, лікування та особистісного розвитку.

Групова дискусія з теми заняття. Обговорення питання про місце психотерапії в особистісному та професійному житті студента-психолога.

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Сутність психологічного консультування, психотерапії та психокорекції.
2. Мета та завдання психологічного консультування та психотерапії.
3. Моделі консультативної допомоги.
4. Основні методи психотерапії.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 3, 4.

Тема 2. Базові техніки психотерапії.*

Перегляд уривку з відеофільму психотерапевтичного серіалу «Лікування». Обговорення технік налагодження контакту, які використовує психотерапевт, герой відеофільму.

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Техніки налагодження контакту.
2. Техніки прояснення інформації. Рефлексивне слухання.
3. Техніки відображення почуттів. Фокусування. Емпатійна відповідь
4. Активізація несвідомих процесів. Робота з образами та символами. Конфронтація та способи її застосування.
5. Техніки трансформації. Усвідомлення та інсайт.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 3, 4, 5.

*Проводиться як на денній, так і на заочній формі навчання.

Тема 3. Психотерапія емоційних розладів, кризових станів та гострого горя.

Демонстрація психотерапевтичних технік роботи із кризовими станами. Обговорення технік та можливих перешкод у роботі психолога. Обговорення випадків, які вимагають невідкладної психологічної допомоги.

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Емоційні розлади. Методи подолання депресії, страху, напруги та тривоги.
2. Методи подолання внутрішніх конфліктів, кризових станів та психічних травм.
2. Симптоми гострого горя. Нормальні та патологічні реакції горя. Відстрочені реакції горя. Критичні періоди переживання гострого горя. Продуктивні переживання втрат та смерті близьких людей. Психологічна допомога при втратах та переживанні горя.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 3, 4, 5. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 1, 2, 10.

модуль № 2

Тема 4. Теоретичні основи групового консультування.

Проведення тематичної психокоррекційної групи «Моє місце в групі».

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Психологія групи. Ефект групової взаємодії.
2. Теоретичні моделі групового консультування та психотерапії.
3. Організація групового консультування та психотерапії. Класифікація груп.
4. Терапевтичні фактори групової роботи.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 3, 4, 5. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 1, 9, 10.

Тема 5. Основи групової динаміки.

Проведення тематичної психокоррекційної групи «Мої цілі в групі».

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Поняття групової динаміки та її закони. Основні елементи групової динаміки.
2. Цілі групи. Групові норми.
3. Структура групи та лідерство. Згуртованість групи.
4. Етапи розвитку групи.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 3, 4, 5. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 1, 9, 10.

Тема 6. Методи групової психотерапії: історія і розвиток, основні поняття та процедури.*

Демонстрація гештальттерапевтичних технік. Обговорення ефективності та обмежень гештальттерапевтичного підходу.

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Груповий психоаналіз.

2. Гештальт-група.
3. Групцентований підхід у психологічному консультуванні та психотерапії.
4. Трансактний аналіз.
5. Рольові ігри. Групи-зустрічі, тренінгові групи.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 3, 4, 5. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 1, 9, 10,11, 13, 15.

*Проводиться як на денній, так і на заочній формі навчання.

модуль № 3

Тема 7. Психологія сімейних проблем.

1. Проведення контрольної роботи за питанням з першого і другого модулю.
2. Проведення тематичної психокоррекційної групи «Ідеальні сімейні стосунки».

Контрольні питання до практичного заняття:

1. Поняття, структура, функції та етапи розвитку сім'ї.
2. Діагностика сімейних проблем. Поняття та типи сімейних криз.
3. Теорії вибору шлюбного партнера. Типологія сімей.
4. Порухення життєвих циклів сім'ї. Ознаки проблемних сімей.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 2,3, 4. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 9, 10,11, 15, 16

Тема 8. Принципи сімейної психотерапії.

Демонстрація психодраматичних технік роботи з сімейними проблемами.

Обговорення методів сімейної психотерапії.

Контрольні питання до практичного заняття:

4. Поняття сімейної психотерапії. Історія розвитку сімейної психотерапії.
5. Класифікація основних методів сімейної психотерапії.
6. Основні техніки сімейної психотерапії.

4. Етапи сімейної психотерапії. Принципи сімейної психотерапії. Сімейна генограма.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 2,3, 4. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 9, 10,11, 15, 16

Тема 9. Основні методи сімейної психотерапії.*

Побудова сімейної генограми. Обговорення індивідуальних генограм.

Пошук зв'язку генограми та актуального сімейного стану.

Контрольні питання до практичного заняття:

- 1.Стратегічна модель сімейної психотерапії.
2. Системна сімейна психотерапія.
- 3.Структурна модель сімейної психотерапії.

4. Комунікаційна модель сімейної психотерапії В. Сатір.

5. Символічний підхід в сімейній психотерапії. Парадоксальні методи.

Література (з базового списку літератури до курсу): 1, 2, 3, 4. Література (з допоміжного списку літератури до курсу): 9, 10, 11, 15, 16

*Проводиться як на денній, так і на заочній формі навчання.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
1	Модуль 1. Тема. Характеристика методів психотерапії та психокорекції <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> Налагодження консультативного контакту. Психологічний клімат: фізичні та емоційні компоненти. Поняття психотерапевтичного контакту та рапорту. Підстройка та фокус уваги. Технологія проведення бесіди. Навички проведення первинного інтерв'ю. Вербальна та невербальна поведінка. Перенесення та контрперенесення у психотерапії. Мова тілесного симптому. Актуалізація ресурсів клієнта. Порівняльний аналіз основних напрямків психотерапії. Основні техніки психодинамічної психотерапії. Техніки когнітивно-поведінкового напрямку психологічного консультування та психотерапії. Техніки екзистенціально-гуманістичний напрямку психотерапії. Клієнт-центрований підхід у психологічному консультуванні та психотерапії. Методи гіпносугестії, гіпноделювання, гіпнокатарсису тощо.	18	30
2	Модуль 2. Тема. Методи групової психотерапії та психокорекції. <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> Історія розвитку групового консультування. Сучасні теорії групового консультування. Технологія проведення групової сесії. Правила консультації по телефону.	18	30

	Модуль 3. Тема. Методи сімейної психотерапії. Питання для самостійного опрацювання: Сім'я та її сучасні моделі. Поняття нормативних та ненормативних сімейних криз та шляхи виходу. Сімейні конфлікти та способи їх подолання. Трансгенераційна сімейна психотерапія. Сімейні розстановки Б. Хелінгера.	18	31
	Разом	54	91

7. Методи навчання:

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу. Лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал одної або декількох тем навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни, набувають вмінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання вправ та технік психотерапії.

8. Методи контролю:

Для студентів денної форми навчання

- поточний контроль - контрольна робота за темами першого та другого модулів, активність на заняттях, підготування реферату;
- підсумковий (семестровий контроль) - письмовий екзамен.

8.1. Контроль першого тематичного модуля.

	Зміст модулю (форма роботи)	Максимальна кількість балів	
		Денне навчання	Заочне навчання
1.	Робота на практичних заняттях	6 (3 зан. x 2б)	10 балів (2 зан. x 5 б.)
2.	Відповіді на контрольні питання на практичних заняттях	3 (3 зан. x 1б)	
3.	Наявність конспекту з лекції	6 (6 лекцій)	
4.	Модульна письмова робота	5	10
Σ		20	20

Орієнтовні питання для контрольної роботи з першого модуля.

1. Назвати основні принципи психотерапії.
2. Розкрити поняття психотерапевтичного контакту.
4. Описати стадії психотерапії.
5. Перерахуйте техніки налагодження контакту.
6. Назвати сучасні теорії групової психотерапії.
7. Дати характеристику основних напрямків психотерапії.
8. Перерахуйте техніки психотерапевтичного впливу.
9. Описати основні моделі психологічної допомоги та психотерапії.
10. Перерахуйте техніки внутрішньої трансформації.
11. Дати порівняльну характеристику основних моделей психологічної допомоги (психологічне консультування, психотерапії та психокорекції).
12. Дати характеристику техніки «інтерпретації», та її типів.
13. Перенесення та контрперенесення у психотерапії.
14. Мова тілесного симптому.
15. Актуалізація ресурсів клієнта.
16. Порівняльний аналіз основних напрямків психотерапії.
17. Основні техніки психодинамічної психотерапії.
18. Техніки когнітивно-поведінкового напрямку психологічного консультування та психотерапії.
19. Техніки екзистенціально-гуманістичний напрямку психотерапії.

Модуль 1 вважається зарахованим за умови, якщо студент набрав мінімальну кількість балів – 7.

8.2. Контроль другого тематичного модуля.

	Зміст модулю (форма роботи)	Максимальна кількість балів	
		Денне навчання	Заочне навчання
1.	Робота на практичних заняттях	6 (3 зан. х 2б)	10 балів (2 зан. х 5 б.)
2.	Відповіді на контрольні питання на практичних заняттях	3 (3 зан. х 1б)	
3.	Наявність конспекту з лекції	6 (6 лекцій)	
4.	Модульна письмова робота	5	10
Σ		20	20

Орієнтовні питання для контрольної роботи з першого модуля.

1. Описати історію розвитку групової психотерапії.
2. Назвати сучасні теорії групової психотерапії.
3. Описати поняття групової динаміки та назвати основні елементи групової динаміки.

4. Описати основні етапи розвитку психотерапевтичної групи.
5. Назвати терапевтичні фактори групової роботи.
6. Груповий психоаналіз.
7. Гештальт-група.
8. . Групцентований підхід у психологічному консультуванні та психотерапії.
9. Трансактний аналіз.

Модуль 2 вважається зарахованим за умови, якщо студент набрав мінімальну кількість балів – 7.

8.2. Контроль третього тематичного модулю.

	Зміст модулю (форма роботи)	Максимальна кількість балів	
		Денне навчання	Заочне навчання
1.	Робота на практичних заняттях	6 (3 зан. х 2б)	10 балів (2 зан. х 5 б.)
2.	Відповіді на контрольні питання на практичних заняттях	3 (3 зан. х 1б)	
3.	Наявність конспекту з лекції	6 (6 лекцій)	
4.	Реферат	5	10
Σ		20	20

Теми рефератів:

1. Сім'я та її сучасні моделі.
2. Поняття нормативних та ненормативних сімейних криз та шляхи виходу.
3. Сімейні конфлікти та способи їх подолання.
4. Трансгенераційна сімейна психотерапія.
5. Сімейні розстановки Б. Хелінгера.
6. Системна сімейна психотерапія.
7. Структурна модель сімейної психотерапії.
8. Комунікаційна модель сімейної психотерапії В. Сатір.
9. Символічний підхід в сімейній психотерапії. Парадоксальні методи

Модуль 3 вважається зарахованим за умови, якщо студент набрав мінімальну кількість балів – 7.

Зведена таблиця контролю

№ модуля	Зміст модулю (форма роботи)	Максимальна кількість балів	
		Денне навчання	Заочне навчання
1.	1-й тематичний модуль	20 балів	20 балів
2.	2-й тематичний модуль	20 балів	20 балів
3.	3-й тематичний модуль	20 балів	20 балів
Письмовий іспит		40	40
Σ		100	100

Для студентів заочної форми навчання:

Письмова контрольна робота за темами першого та другого модулів складається з трьох питань в 5 варіантах. В контрольну роботу входить матеріал, що був викладений у формі лекційних та практичних занять, а також винесений для самостійної роботи студента.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Бали Критерії оцінювання

10 - Повне розкриття відповіді на всі три питання

9 - Повне розкриття відповіді на всі три питання, при відповіді на одне з питань допущена одна неточність

8 - Повне розкриття відповіді на два питання, часткове розкриття відповіді на третє питання

7 - Повне розкриття відповіді на два питання, при відповіді на одне з них допущена одна неточність, часткове розкриття відповіді на третє питання

6 - Повне розкриття відповіді на два питання, відсутність або повністю невірна відповідь на третє питання

5 - Повне розкриття відповіді на одне питання, часткове розкриття відповіді на два питання

4 - Повне розкриття відповіді на одне питання, при відповіді на нього допущена одна неточність, часткове розкриття відповіді на два питання

3 - Повне розкриття відповіді на одне питання, відсутність або повністю невірна відповідь на два питання

2 - Часткове розкриття відповіді не менше, ніж на два питання

1 - Часткове розкриття відповіді на одне питання

0 - Відсутність або повністю невірна відповідь.

У якості поточного контролю передбачено **оцінювання роботи на заняттях** (10 балів за кожний модуль). За 3 модуля студент може набрати в сумі 30 балів.

Бали Критерії оцінювання роботи студентів на заняттях (за кожен модуль):

10 - відвідування 100 відсотків занять з систематичною творчою участю у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

9 - відвідування більше ніж 100 відсотків занять з систематичною участю у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

8 - відвідування більше ніж 100 відсотків занять з систематичною участю у обговоренні практичних або теоретичних питань курсу

7 – відвідування більше ніж 100 відсотків занять з несистематичною участю у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

6 - відвідування більше ніж 50 відсотків занять з активною участю у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

5 - відвідування більше ніж 50 відсотків занять з активною участю у обговоренні практичних або теоретичних питань курсу

4 - відвідування більше ніж 50 відсотків занять без участі у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

3 - відвідування більше ніж 50 відсотків занять з активною участю у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

2 – часткова присутність на заняттях (менше 50 відсотків) з активною участю у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

1 - часткова присутність на заняттях (менше 50 відсотків) без участі у обговоренні практичних і теоретичних питань курсу

0 – неприсутність на заняттях.

Реферативні роботи оцінюються у 10 балів, які розподіляються на 8 балів за зміст реферату (повнота та обсяг викладеної інформації, грамотність зроблених висновків) та 2 бали за своєчасність виконання роботи.

Критерії оцінювання реферативної (контрольної) роботи

Бали та показник, який оцінюється

Критерії оцінювання

Своєчасність

2 реферативна робота складена у встановлений викладачем термін (для студентів заочного відділення до початку сесії). У разі складання роботи після встановленого терміну бали за своєчасність не виставляються.

Зміст роботи

8 - самостійність, оригінальність; використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо); вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; повне розкриття теми.

7 - самостійність; використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, деякі недоліки у оформленні); вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; повне розкриття теми.

6 – часткова самостійність; використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, деякі недоліки у оформленні); вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; повне розкриття теми.

5 - самостійність; використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, деякі недоліки у оформленні); вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; не повне розкриття теми.

4 – часткова самостійність; використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, деякі недоліки у оформленні); вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; не повне розкриття теми.

3 - самостійність; використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, деякі недоліки у оформленні); вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; часткове розкриття теми.

2 – часткова самостійність; вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань; часткове розкриття теми.

1 - несамостійність; часткове розкриття теми.

0 – не оригінальність, несамостійність або відсутність роботи.

Питання для підготовки до семестрового контролю

1. Сутність психологічного консультування, психокорекції і психотерапії та їх відмінність між собою.
2. Моделі консультативної допомоги та психотерапії. Принципи психологічного консультування та психотерапії.
3. Стадії психотерапії.
4. Класифікація методів психотерапії та психокорекції.
5. Техніки роботи із сновидіннями.
6. Мова тілесного симптому.
7. Актуалізація внутрішніх ресурсів клієнта.
8. Техніки налагодження контакту
9. Техніки прояснення інформації. Рефлексивне слухання.
10. Техніки відображення почуттів. Фокусування. Емпатійна відповідь
11. Активізація несвідомих процесів. Робота з образами та символами..
Конфронтація та способи її застосування.
12. Техніки трансформації. Усвідомлення та інсайт.
13. Перенесення та контрперенесення у психотерапії. Засоби впливу терапевта.
14. Поняття групової психотерапії.
15. Історія розвитку групової психотерапії.
16. Сучасні теорії групової психотерапії.
17. Теоретичні моделі групового консультування та психотерапії.
18. Вимоги до комплектації групи. Організація групового консультування.

19. Класифікація психотерапевтичних груп. Етичні принципи роботи з групою.
20. Терапевтичні фактори групової роботи.
21. Поняття групової динаміки та її закони. Основні елементи групової динаміки.
22. Етапи розвитку терапевтичної групи.
23. Методи групової психотерапії: історія і розвиток, основні поняття та процедури.
24. Груповий психоаналіз.
25. Гештальт-групи.
26. Психодрама.
27. Групоцентризований підхід у психологічному консультуванні та психотерапії.
28. Трансактний аналіз.
29. Т-групи. Групи зустрічей. Тренінгові групи.
30. Поняття, структура, функції та етапи розвитку сім'ї.
31. Діагностика сімейних проблем.
32. Поняття та типи сімейних криз.
33. Теорії вибору шлюбного партнера.
34. Типологія сімей. Порушення життєвих циклів сім'ї.
35. Сімейні міфи, сценарії, ігри та їх роль.
36. Ознаки проблемних сімей.
37. Принципи сімейної психотерапії.
38. Поняття сімейної психотерапії.
39. Історія розвитку сімейної психотерапії.
40. Класифікація основних методів сімейної психотерапії.
41. Основні техніки сімейної психотерапії.
42. Етапи сімейної психотерапії.
43. Стратегічна модель сімейної психотерапії.
44. Системна сімейна психотерапія.
45. Структурна модель сімейної психотерапії.
46. Комунікаційна модель сімейної психотерапії В. Сатіра.
47. Символічний підхід в сімейній психотерапії.
48. Парадоксальні методи в сімейній психотерапії.
49. Трансгенераційна сімейна психотерапія.
50. Сімейні розстановки Б. Хелінгера.
51. Психотерапія емоційних розладів та гострого горя.

8.4. Критерії оцінювання.

Денне навчання:

Письмова контрольна робота за темами першого та другого модулів складається з трьох питань в 5 варіантах. В контрольну роботу входить матеріал, що був викладений у формі лекційних та практичних занять, а також винесений для самостійної роботи студента. Повна відповідь на всі три питання оцінюється в 5 балів. Відповідь на два питання оцінюється в 3 балів, на одне питання в 2 бали. Відповідь на питання повинна складати самостійне осмислення теоретичного матеріалу з відповідної теми.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Бали	Критерії оцінювання
5	Повне розкриття відповіді на всі три питання
3	Повне розкриття відповіді на два питання
2	Повне розкриття відповіді на одне питання
1	Часткове розкриття відповіді
0	Відсутність або повністю невірна відповідь.

У якості поточного контролю передбачено оцінювання роботи на практичних заняттях (два бали за кожне заняття), відповідь на контрольне питання на практичних заняттях (1 бал за одне питання), наявність конспекту з лекції по 1 балу. За 9 практичних занять студент може набрати в сумі 27 балів. За наявність конспекту лекцій за 18 лекцій - 18 балів.

Реферативні роботи оцінюються у 5 балів, які розподіляються на 4 бали за зміст реферату (повнота та обсяг викладеної інформації, грамотність зроблених висновків) та 1 бал за своєчасність виконання роботи.

Критерії оцінювання реферативної (контрольної) роботи

Бали та показник, який оцінюється	Критерії оцінювання
Своєчасність 1	реферативна робота складена у встановлений викладачем термін (для студентів заочного відділення до початку сесії). У разі складання роботи після встановленого терміну бали за своєчасність не виставляються.
Зміст роботи 0-4	- самостійність, оригінальність; - використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; - відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо); - вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань.

У якості підсумкового семестрового контролю передбачено складання письмового екзамену. Екзаменаційна робота є письмовою роботою, яка складається із 3 питань теоретичного характеру. Перше питання (узагальнюючого характеру), оцінюється в 20 балів, друге і третє питання оцінюється по 10 балів. Відповідь на питання повинна складати самостійне осмислення теоретичного матеріалу з відповідної теми. 20 балів за перше питання і по 10 балів за друге і третє питання ставиться у разі повної відповіді. 10-15 балів за перше питання, і 6-8 балів за друге і третє питання ставиться у разі неповної відповіді, але зі збереженням суті. Менша кількість ставиться у разі часткової відповіді з втратою

суті питання. Номер варіанту екзаменаційної роботи може бути закріплений за студентом шляхом випадкового вибору або за вибором викладача.

Критерії оцінювання письмового екзамену

Бали за контрольне питання	Критерії оцінювання
18-20 за перше питання, 9-10 балів за друге і третє питання	У відповіді повністю розкрито зміст питання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійної роботи.
14-17 – за перше питання, 7-8 – за друге і третє питання	Відповідь досить повно розкриває зміст питання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.
10-13 – за перше питання, 4-6- за друге і третє питання	Відповідь на контрольне питання є неповною, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом є середнім.
5-9 – за преше питання, 2-3 – за друге і третє питання	У відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; студент слабо володіє термінологією дисципліни.
0-4 – за перше питання, 0-1 за друге і третє питання	Відповідь практично відсутня, студент демонструє незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; не володіє термінологією.

До підсумкової екзаменаційної роботи допускаються студенти, які набрали не менше 20 балів за результатами поточного контролю.

Для студентів заочної форми навчання

У якості підсумкового семестрового контролю передбачено складання письмового екзамену. Екзаменаційна робота є письмовою роботою, яка складається із 3 питань теоретичного характеру. Перше питання (узагальнюючого характеру), оцінюється в 20 балів, друге і третє питання оцінюється по 10 балів. Відповідь на питання повинна складати самостійне осмислення теоретичного матеріалу з відповідної теми. 20 балів за перше питання і по 10 балів за друге і третє питання ставиться у разі повної відповіді. 10-15 балів за перше питання, і 6-8 балів за друге і третє питання ставиться у разі неповної відповіді, але зі збереженням суті. Менша кількість ставиться у разі часткової відповіді з втратою суті питання. Номер варіанту екзаменаційної роботи може бути закріплений за студентом шляхом випадкового вибору або за вибором викладача.

Критерії оцінювання письмового екзамену

Бали за контрольне питання Критерії оцінювання

18-20 за перше питання,

9-10 балів за друге і третє питання У відповіді повністю розкрито зміст питання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійної роботи.

14-17 – за перше питання,

7-8 – за друге і третє питання Відповідь досить повно розкриває зміст питання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалу студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.

10-13 – за перше питання,

4-6- за друге і третє питання Відповідь на контрольне питання є неповною, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом є середнім.

5-9 – за преше питання, 2-3 – за друге і третє питання У відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; студент слабо володіє термінологією дисципліни.

0-4 – за перше питання,

0-1 за друге і третє питання Відповідь практично відсутня, студент демонструє незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; не володіє термінологією.

До підсумкової екзаменаційної роботи допускаються студенти, які набрали не менше 20 балів за результатами поточного контролю.

9.Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
1-49	FX	незадовільно	не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій в електронному варіанті, розміщений в репозиторії ХНУ.
2. Навчально - методичний комплекс з дисципліни «Методи психотерапії та психокорекції».
3. Методи психотерапії та психокорекції: Навчально- методичний комплекс для студентів зі спеціальності «Психологія» / Укладачі: Кочарян О. С, Лісеная .А. М. - Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. - 14 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Бурлачук Л. Ф., Кочарян А. С., Жидко М. Е. Психотерапия: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2009. – 472 с.
2. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии. – СПб.: Питер, 2001. – 352 с.
3. Горностай П. П., Васьковская С. В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995. – 256 с.
4. Карвасарский Б. Д. Психотерапия: Учебник, – СПб.: Питер, 2007. – 672 с.
5. Макаров В.В. Избранные лекции по психотерапии. – М.: Академический проект, 1999. – 416 с.
6. Ялом И. Групповая психотерапия: теория и практика / Пер. с англ. – М.: Апрель Пресс, Издательство Института психотерапии, 2005. – 576 с.

Допоміжна:

1. Меновщиков В. Ю. Психологическое консультирование: работа с кризисными и проблемными ситуациями. – М.: Смысл, 2002. – 197 с.

2. Моховиков А. Н. Телефонное консультирование. – К., 1994. – 287 с.
3. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М.: Класс, 1994. – 187 с.
4. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2000. – 354 с.
5. Немов Р. С. Психологическое консультирование: Учеб. – М., 2000. – 365 с.
6. Петрушин С. В. Мастерская психологического консультирования. – М., 2003. – 354 с.
7. Рики Джордж, Тереза Кристиани. Консультирование: теория и практика. / Пер. с англ. – М.: Изд-во «Эксмо», 2002. – 448 с.
8. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика, - М., 1990. – 354 с.
9. Рудестам К. Групповая психотерапия . – СПб.: Питер, 2006. – 384 с.
10. Старшенбаум Г. В. Психотерапия в группе. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2005. – 320 с.
11. Сахакиан У. С. Техники консультирования и психотерапии. Тексты. – М.: Апрель-Пресс, 2000. – 624с.
12. Уоллес В., Холл Д. Психологическая консультация, - СПб.: Питер, 2003. -356 с.
13. Фурманов И.А., Фурманова Н.В. Основы групповой психотерапии: Учеб. Пособие. – Мн.: Тесей, 2004. – 256 с.
14. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 656 с.
15. Шнейдер Л.Б. Пособие по психологическому консультированию: Учеб. Пособие. – М., 2003. -354 с.
16. Эйдемиллер Э. Г., Добряков И. В. , Никольская И. М. Семейный диагноз и семейная психотерапия. – СПб.: Речь, 2006. – 352 с.